

Locuinta Redactorului

si
Cancelaria Redactiunii
a in
Strada tragatorului [Ló-
vészutosa], Nr. 5.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Romanii a:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fiesoc-care publica-
tiune separatu. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 10/22. aug., 1871.

Orisonulu politicu alu Franciei se intuneca de nou. Sperantiele natiunii franceze despre unu venitoriu mai ferice incepu a disparé totu mai tare, si unu pessimismu mare a cuprinsu animese totu-roru-a. Caus'a acestoru constellatiuni dorerose consiste mai alesu in difficultatile escate in Francofurtu cu ocaziunea regularii differiteloru puncte d'in conventiunea de pace, in refuzarea d'in partea cabinetulu prussescu d'a grabi cu evacuarea departementeloru franceze ocupate de truppele nemtiesci, si in specia in amutiările si atacurile continue ale pressei nemtiesci. Mai e apoi de observatu, că de candu cu inceputulu conferintieloru d'in Gastein intre cancelariulu nemtiescu si ostrungurescu, si anumitu de candu s'a respanditu faim'a că intre Ostrunguri'a si Germani'a are a se inchiaia una aliantia cu privire la unu nou conflictu in apasu, organele prusesci au adoptatu unu tonu atroce si nu manifesta neci de cătu intentiunea că ele voru să se vindece ranele cauzate prin resbelulu d'in urma. Asiè unu corresponsiunde officiosu alu diariulu „Breslauer Zeitung“ d'ice: „Daca Franci'a ar' poté, si daca Germani'a ar' voii să porte resbelu, atunci in locu de polem'a vehementa a diarielor, amu avé, pote, asta-di a ceti buletine despre lupte. Intr'adeveru manifestatiunile agitate ale pressei au unu scopu secretu. Franci'a a inchiaiatu pace sub presiunea necessitatii, dar' in intru ea e inca totu in stare de asediulu contr'a Germaniei. D'in aceste reporte contradictorie se explica tote relele contr'a caroru-a press'a nemtiesca lamenteza cu totu dreptulu. De acea negociatiunile d'in Francofurtu nu potu duce la neci unu resultatu, de acea se formeza sub ochii autoritatiloru franceze unu complotu (!) pentru reanessarea Alsaciei si Lotaringiei si de acea poporatiunea franceza continua, cu connivinti'a totu acelor autoritati, resbelulu de guerile contr'a truppeloru nemtiesci de ocupatiune, chiaru că si pre tempulu tragatoriloru liberi (francitireurs). Guvernulu de Versali'a numera cu una mana sumele ce se solvescu că spesse de resbelu, pentru că se capete in curundu terrenu liberu in tiera; éra cu cealalta conduce cu totu-adinsulu lucrările pentru organizatiunea armatei. Cu cătu se cunoscun mai chiaru aceste reporte, cu atātu mai liniscitu se pote privi la conduit'a si intentiunile secrete ale Franciei. De alta parte inse e bine că Germani'a remane „mcalminte“ pre pitioru de bataia, si nu face concessiuni numai d'in marinositate, precum s'a intemplatu acést'a sub decursulu resbelulu contr'a communei parisiane si cu ocaziunea primeloru evacuări (!) Guvernulu francesu scie pre bine pre ce cale pote obtiené favoruri de la Germani'a, si anume pentru pretiulu concessiuniloru in favorulu interesseloru de comunicatiune a Alsaciei si Lotaringiei. Acestu-a e simbulrele instructiuniloru, pre cari cont. Arnim le-a dusu de nou cu sine la Francofurtu.“

Asiè dara crimele Franciei consistu in impregiurarea, că ea voiesce să se reorganizeze armat'a, si că patriotii francesi au formatu una liga, cu scopu d'a sustiené in tierele anectate amore de patria! Deci patriotismulu natiunii franceze e, pre care nemtii lu timbreza de crima, carea trebuie pedepsita. Intru adeveru lucru de risu si de compatimitu.

Dinariulu francesu „Siècle“ scrie cu privire la negociatiunile d'in Francofurtu, că tote difficultatile consistu in cestiunea vamale. Bismarck voiesce prolongirea terminulu pentru importulu liberu alu producteloru industriale d'in Alsaci'a, care espira in 1. sept., si promitte că ecuiivalentu unele concessiuni importante, intre cari redarea unoru comune d'in Lotaringi'a. Guvernulu francesu a si submisu la una analiza seriosa acést'a propunere, dar' industriarii d'in departementele ostice, si anumitu cei d'in Vogesi si Haute-Laone, protestara contr'a veri-carei prolongiri a terminulu, pentru că acést'a i-ar condanná la ruinare totale.

Raportulu despre proiectulu lui Rivet, in privinti'a prolongirii poterii esecutive a lui Thiers, va veni la desbatere in septeman'a venitoria. In-
tre ace'a Thiers se nesuiesce a împacá prin com-

promisse differentele partite ale Adunării nationale. Unu punctu alu acestei împacări se referece la reducerea la duoi ani a presiedintiei republicei. Cu privire la acestu proiectu importantu mai avemu a observá, că elu are inimici nu numai in sifurile drepte, ci chiaru si intre radicali, ba si insu-si Gambetta lu combatte cu vehemintia, d'in cauza că prin elu e asigurata pre lungu tempu viet'a Adunării nationale, pre candu intentiunea radicaliloru consiste in dissolverea neamenata a camerei monarchiste si in publicarea alegeriloru noue pentru una constituinta. Se si scie degiá, că d'intre membrii comisiunii 9 sunt contra si numai 6 pentru proiectulu d'in cestiune, cu tote aceste inse, dupa scirile mai recinti d'in Parisu, e siguru, că se va realisá unu compromissu si asiè proiectulu lui Rivet se va redicá la valore de lege cu unele modificatiuni.

D'in Gastein primimu scirea despre unu proiectu de complanare in cestiunea căliloru ferate romane, séu mai bine despre insielatiunea Strousbergiana. Se d'ice adeca că guvernulu romanu ar' fi gat'a — nu scimu la mandatulu carui-a, la alu camerei séu la alu domnitorului — a platí actiuniloru, despoiatu si sedusu de Strousberg si compani'a, 5 percente in locu de 7½, éra consortiuulu va fi obligatu a construí călile ferate neterminate inca, fara că guvernulu romanu să i se impuna greutáti noue. Nu se scie inca, daca Bismarck va aprobá acestu proiectu, că-ci, dupa tote comunicările si buletinele d'in Gastein, cestiunea căliloru ferate incepe a deveni una cestiune eminaminte romana, si Bismarck nu voiesce numai a ajutá la parale pre Ujest si Ratibor, ci se nesuiesce mai alesu a scuti pre Hohenzollernulu d'in Bucuresci contr'a veri-carei eventualitati si a-i intari tronulu care incepe a se clatiná. Relativu la atitudinea cancelariulu austriacu Beust in acést'a cestiune affámu, că elu, precum mai innainte asiè si acum'a tiene strinsu la conventiunea de Parisu, séu mai bine la actulu additiunалу alu acestei conventiuni, care opresce veri-ce interventiune unilaterale a vre-unei poterii europene in Romani'a. Dupa scirile d'in urma ale diariulu vienesu „Presse“, primite d'in Gastein, negociatiunile intre Beust si Bismarck nu voru duce la neci unu resultatu, si a dou'a convenire a monarcliloru e forte dubia. Deci se sperámu că tiarulu Vilhelmu si cancelariulu seu voru duce cu sine d'in Gastein convingerea, că in mani'a toturoru reporteloru amicabile d'intre curtea de Vien'a si Berolinu, Austri'a totu-si nu se degradeza pana a se face instrumentu vilu pentru interesele prusesci, mai alesu candu aceste sunt unu conglomeratu de consideratiuni dinastice si financiare.

De candu a venit la potere noulu guvernulu alu liberalulu Zorilla, preste tota Ispani'a, s'gduita de agitatiuni revolutionarie, s'a estinsu unu spiritulu de pace, si uneltrile reactiunii paru a fi incetatu, séu celu putienu sunt aproprie d'a incetá cu totulu. — Scirile ce ni vinu de unu tempu incoce d'in acést'a tiera, maltrata de agitatiunile pretenditoru de tronu si alti aventurieri, acum'a sunt mai imbucuratorie, si mai alesu dinasti'a se simte mai liniscita in presinte, candu este incungiuurata de iubirea poporulu ce i-a cascigatu-o actualulu cabinetu liberale că prin minune. Pe candu mai innainte tiera intrega ferbeá de unu elementu revolutionariu, si la totu momentulu se acceptá erumperea vulcanulu, cabinetulu lui Zorilla, resolutu a se radiemá numai pre iubirea poporulu ispaniolu setosu de libertate, a redusu contingentulu de armata si pre tote dílele introduce mesurile cele mai salutare pentru bunastarea poporulu.

A XI. Adunare generale

a Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, tienuta in Fagarasiu in 7 si 8 augustu a. c.

Siedinti'a II. de la 8 augustu a. c.

(Fine.)*

La ordinea dílei urmeza raportulu comisiunii bugeta-

*) Vedi Nr. 83 si 84 ai „Fed.“

rie. Dlu Ionu Codru Dragusianulu cetesce postu de postu intregu bugetulu statoritu de comisiune, aretandu totu-odata că in comisiune s'au fitu si unu votu separatu alu unei minoritati in privinti'a punctulu I. d'in proiectu: 400 fl. v. a. remuneratiune pentru secretariulu I. că redactoru alu foiei „Transilvani'a“ si că aceea si-a rezervatu dreptulu a-si face propunerea sa in adunarea generale.

Incepundu-se desbaterea generala asupra proiectulu bugetariu, protopopulu Metianu areta că nu affa in bugetu nici unu stipendiulu menitu pentru juristi, de cari inca totu fmai avemu mare lipsa. Dinsulu propune că aceste stipendie se se creedie d'in suma menita pentru salariulu cancelistulu Asociatiunii si in estu modu juristii respectivi se se deobligie a lucrá in cancelari'a Asociatiunii. Professorulu d'in Blasiu Marinu face propunerea, că stipendiulu menitu in bugetu pentru unu elevu de agronomia si silvicultura se se destineze numai pentru agronomia.

Dupa ce la desbatere a supr'a acestoru cestiuni ma ieu parte Dni D. R. Racuciu si Borcea, I. V. Rusu si Gremoiu, Macelariu face propunerea, se se inchiaie desbaterea generala a supr'a proiectulu; ceea ce se si primesce de adunare, si propunerea lui Metianu se primesce in principiu, că se se creedie stipendie si pentru juristi remanendu, că isvorulu loru se se creeze la desbaterea speciale, éra propunerea lui Marinu remane a se discutá la desbaterea speciale.

Trecundu-se acum'a la desbaterea speciale referentulu comisiunii I. Codru Dragusianulu propune postulu I: 400 fl. v. a. remuneratiune pentru secretariulu I. că redactoru alu foiei „Transilvani'a“.

Aici si-cere cuventulu Dlu adv. d'in Mediasiu I. P o p'a si in numele minoritatií desfasiura votulu separatu alu acelei-a afirmandu, că intentiunea Asociatiunii la infintiarea foiei „Transilvani'a“ n'a fostu alt'a, decâtu că prin aceea se se pota aduce si venitu materialu fondulu Asociatiunii si si venitu spiritualu pentru publiculu cetitoriu romanu. Esperienti'a tempulu trecutulu ni areta, că foia „Transilvani'a“ pana acum'a nu numai că nu a adusu Asociatiunii nici unu venitu materialu, dara d'in contra pre totu anulu deficitu; castigu spiritualu inca n'a adusu pentru că foia se redigeze astu-sfeliu încatu acum'a nici nu o mai cetesce nime, dreptu aceea nici nu mai e cu cale că se se mai sustiena foia d'in partea Asociatiunii astu-feliu cum este acum'a, si dreptu aceea propune incetarea foiei „Transilvani'a“ si prin urmare si stergerea postulu de 400 fl. va. că remuneratiune pentru secretariulu I.

Aici se nasce o desbatere infocata. Advocatulu Ionu. Romanu, Visarionu Romanu si Rusu areta cătu de neintemeiate sunt parerile minoritatií, de ora-ce Asociatiunea transilvana nu este banca de cascigu materialu, ci scopulu ei este curatu intelectualu: literatur'a si cultur'a poporulu romanu si că astu-feliu noi nu avemu d'a acceptá de la edarea foiei ce-va cascigu materialu, ci singuru numai celu intelectuale, chiaru si alte Asociatiuni cu multu mai latite că Asociatiunea nostra inca nu au nici unu venitu materialu de la foiele ce le edau si nici cerca asiè ce-va. Ce se atinge inse de folosulu spiritualu alu foiei, acelu-a, ce se atinge de ramulu istoricu a fostu destulu de interessantu si in alte privintie asemenea.

Iosifu Puscariu vorbesce pentru propunerea lui Pop'a.

Dr. Borcea face in privinti'a acestei cestiuni propunerea că postulu 1. si alu 2. d'in proiectu, adeca remuneratiunea de 400 fl. v. a. a secretariulu I. si remuneratiunea de 400 fl. v. a. a secretariulu II. se se contraga intr'unulu staverindu-se numai pentru unu secretariu salariulu anualu cu 600 fl. v. a., care apoi se fia obligatu a redige si foia Asociatiunii.

Dr. Nicolau Popa sustiene propunerea minoritatií, Visarionu Romanu si I. Romanu pledeza pentru sustienerea foiei.

Dupa acest'a Dlu George Baritiu desfasiura punctele sale de vedere d'in cari au purcesu la redigerea foiei si areta greutáti cu cari a trebuitu se se lupte la redactarea ei, de ora-ce de una parte a trebuitu mai totu-de-un'a se lucre numai d'insulu singuru in ea, fiindu că publiculu scrietoriu nu i-a intinsu nice unu sucursu spiritualu, si de alta parte d'insulu la primirea redactiunii si-a oferitu collucra-reá numai si singuru ce se atinge de partea istorica, de aci a urmatu că in foia nu a potutu se apara materie variate pentru tote clasele publiculu si apoi noi se nu acceptámu de la d'insulu, că se fia asiè dicundu unu „Tausendkünstler“ se scria totu feliulu de materie in foia pentru că aceea nu o pote; e destulu de tristu, că publiculu scrietoriu nu

l'a agiutatu intru nimic'a cu concursulu seu spiritualu, cã-ci d'insulu cu placere ar' fi publicatu tote operatele. Respun-sabilitatea cea mai mare cade pre tinerimea romana, care a crescutu cu stipendie d'in partea natiunei si acum areta atãt'a desinteressare pre carier'a liberala; sentiendu d'insulu mai de multu aceste greutãti si-a datu demissiunea mai de multe ori in man'a adunãrii dara nu i-a fostu primita, d'insulu ar' fi voitu de multu sã fia liberatu de acãsta respun-sabilitate grea, ce i jace a supr'a-si, deci acum si-repetiesce de nou demissiunea sa si se roga cã adunarea se i-o primesca si fol'a sã se redigeze de aci inainte in Sabliu in sinulu comitetului. Dupa acest'a Dlu Baritiu esindu d'in sala, parasce adunarea.

Pop'a mai vorbesce pentru votulu minoritãtii, era C o d r u pentru votulu maioritãtii.

Macelariu face propuneri formale sã se inchiaia des-baterea, er' in privinti'a votisãrii sã se purcedã la votisare nominale.

Inchiarea desbaterii se primesce si redactorulu Ales-sandru Romanu sustiene propunerea lui Macelariu in privin-ti'a votisãrii nominale, cã asiã publiculu se pota sci totu de un'a pre acei-a ce voru ruina scopulu Asociatiunei.

In urm'a acãstei-a avocatulu I. Popa in numele mino-ritãtii recede de la propunerea sa si astu-feliu remane nu-mai propunerea lui Borcea.

Adunarea decide, cã demissiunarea dlui Baritiu nu se primesce.

Mai remane singura propunerea lui Borcea la desba-tere, cã adeca sã se staveresca salariulu numai pentru unu secretariu cu 600 fl. v. a. care apoi sã redige si fol'a „Tran-silvani'a“.

Nicolau Densusianu combate propunerea lui Borcea cã nepractica si cã un'a ce e indreptata chiaru in contr'a sta-tutelor. I. V. Rusu dechiara, cã si da demissiunea de se-cretariu alu II. Dacia se va primã propunerea acãst'a.

Nicolau Strevoiu sustiene propunerea lui Borcea.

In fine Visariou si I. Romanu, sustienendu in prin-cipiu propunerea lui Borcea, facu urmatoarea propunere noua: „Positiunile d'in bugetu de cãte 400 fl. v. a. pentru fia-care d'in cei duoi secretari ai Asociatiunei sã se primesca cu acelu adausu, cã in casu cãndu Dlu George Baritiu totu-si ar mai insiste pre langa demissiunea sa, comitetulu sã fia autorisatu a dispune cele de lipsa pentru redigerea foiei pro-visorice pãna la cea mai de aproape adunare.“

Alutanu dechiara propunerea lui Borcea de una dilema prin care de o parte voiesce sã silesca pre Dlu Baritiu a repasi de la redactiunea foiei, si de alta parte a esoperã eda-rea foiei in Sabliu.

I. Rusu se roga de nou a i se primã demissiunea, era Macelariu recomanda propunerea lui V. si I. Romanu.

Cerendu-se d'in partea maioritãtii, cã a supr'a propu-nerii lui Borcea sã se votiseze nominalu, notariatulu con-scrie membrii presenti si constatandu-se numerulu de 50 in-si se purcede la votisare nominale si propunerea lui Borcea se respinge cu 35 voturi contr'a 15.

Se pune la votisare apoi propunerea lui V. si I. Ro-manu care se primesce cu maioritate.

Dlu secretariu II. dechiara, cã si-reserva dreptulu de a sustiene sãu retrage demissiunea sa dupa ce se va fi votatu bugetulu.

Se cetesce apoi o depesã telegrafica venita de la Dlu Antinescu, professore in Ploiesci, prin care acestu-a aduce urãrile sale Asociatiunei romane, si o telegrama de la Dlu avocatulu d'in Abrudu I. P. Harsianu, prin care acestu-a sci-inteza adunarea, cã ofere in favorulu acedemiei romane de drepturi 200 fl. v. a.

Ambele telegrame se primescu d'in partea adunãrii cu urãri viue de „sã traiesca.“

Fiindu tempulu inaintatu siedinti'a se suspinde la 2 ore d. m., anunciandu-se continuarea ei pre 5 ore d. m.

Redeschidendu-se la 5 ere siedinti'a, Dlu I. C. Dra-gusianulu continua raportulu seu bugetariu.

Remuneratiunea de 200 fl. v. a. pentru cassariulu Asso-ciatiei se primesce.

Pentru imultirea bibliotecei Asociatiunei se prevede in bugetu o suma de 100. fl. va.

Spesele cancelariei Asociatiunei cu 200 fl. v. a. se primescu.

Vine apoi pusetiunea bugetaria: 300 fl. v. a. remunera-tiune pentru unu scrietoriu stabili in cancelari'a Asociatiu-nei. A s p'ra acestui punctu se incinge desbateru.

Macelariu propune, cã d'in sum'a acãst'a sã se creedie 2 stipendie pentru juristi, cari apoi sã fia deobligati a implini lucrãrile de cancelisti in cancelari'a Asociatiunei.

Nicolau Densusianu e in contr'a acãstei propuneri d'in motivulu, cã Asociatiunea pretinde cu dreptu de la tinerii, caroru-a li ofere stipendie, cã d'insii sã se califice cãtu mai bine in ramulu de sciintia pentru care sunt destinati, ajunge inse ore Asociatiunea de scopulu acestu-a, daca tineriloru mentii li impune si sarcine? Este sciutu, cã lucrãrile can-celariei sunt forte multe, si prin acãst'a noi numai amu rapã tempulu celu liberu alu tineriloru, care d'insii aru trebui sã-lu aplice pentru studiu, e deci de parere, cã de sti-pendie ce dã Asociatiunea sã nu se lege nici una sarcina de cancelaria.

I. V. Rusu este asemenea in contr'a adausului lui Macelariu, era Servianu Popoviciu pentru.

Punendu-se propunerea lui Macelariu la votu — se primesce cu maioritate.

Comissiunea bugetaria propune a se creã doue stipen-die de cãte 400 fl. v. a. pentru duoi ascultatori de filosofia.

V. Romanu e de parere, cã unu stipendiu d'in aceste sã fia menitu pentru unu ascultatoriu de pedagogia in strai-netate. Se primesce propunerea comissiunei.

Se primesce crearea a duoru stipendie de cãte 400 fl. v. a. pentru duoi ascultatori de politehnica.

Comissiunea propune unu stipendiu de 350 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de agricultura si silvicultura.

Macelariu propune urcarea stipendiului de la 350 fl. la 400 fl. v. a., ceea ce se primesce. Marinu propune, cã

stipendiulu sã fia menitu numai pentru unu ascultatoriu de agricultura, dara nu si de silvicultura; Codra Dragusianulu propune d'in contr'a, cã stipendiulu acestu-a sã se creedie numai pentru silvicultura.

Se decide, cã stipendiulu acestu-a sã fia menitu nu-mai pentru silvicultura.

Se creedia mai incolo trei stipendie de cãte 50 fl. v. a.; trei stipendie de cãte 50 fl. v. a. pentru trei studenti de scole reale; patru ajutorie de cãte 50 fl. v. a. pentru patru sodali de meseria cualificati de a se face maestri; si diece ajutorie de cãte 25 fl. v. a. pentru diece invetiacei de meseri'a.

Comissiunea mai propune si crearea unui stipendiu de 50 fl. v. a., pentru unu elevu la scol'a comerciale, ceea ce se primesce.

Macelariu face propunerea, cã la impartirea stipendie-loru sã se adauge clausul'a, cã stipendistii sã se deoblige prin unu reversu subscrisu de ei, cã dupa absolvirea stu-dieloru voru servi in patria in cãtu voru aflã postu cores-pundietoriu. — Se primesce.

Se decide, cã si corporatiunile respective personele morale, in casulu daca sunt membri ordinare ale Asso-ciatiei sã se pota bucurã de dreptulu votisãrii in adunãrile generale ale Asociatiunei prin cãte unu representante alu seu legitimatu.

In privinti'a locului unde sã se tiena in anulu veni-toriu adunarea generale, fiindu acuma adunarea invitata si la Sabesiu si la Oresti'a se decide a se tienã in Sabesiu, fiindu cã si invitarea mai antãiu s'a facutu de acolo.

Finindu-se agendele adunãrii, dlu presiedinte, in cuv-in-te caldurose, multumesce locuitoriloru d'in Fagarasiu si giuru pentru iubirea, cu care au imbracisiatu adunarea si pentru caldurosulu spriginu ce l'au aflatu in adunarea generale de acum'a si poftesce una revedere fericita la Sabesiu pre anu-lu venitoriu.

Avocatulu I. Romanu multumesce presiedintelui pen-tru conducerea cea intielepta si cu tactu a agendelor adu-nãrii, urãndu-i unu „sã traiesca.“

Cu acesteã siedinti'a se inchide la 7 ore d. m.

Ser'a se dede unu balu elegantu in sal'a otelului „Ce-tatea Parisu“ in folosulu fondului Asociatiunei Transilvane, la care luã parte unu publicu numerosu atãtu d'in romani, cãtu si neromani.

Resultatulu a fostu unu venitu frumosu pentru Asso-ciatiei.

Cu acesteã se finire festivitãtile d'ileloru de 7. si 8 augustu d'in Fagarasiu, ce au lasatu multe impressiuni in animele membriloru si ale ospetiloru Asociatiunei.

De langa Muresiu, in 3/15 aug. 1871.

Cu mare dorere cetii in „Telegrafulu“ Nru 61, sub titulu „Turdu superiore“ o lamentare serioasa atãtu in respec-tulu unor ampoiati cunoscuti mai de multu de instrumente servile in manile antagonistiloru nostri seculari, cãtu si in respectulu scoleloru natiunale. Eu me interesezu mai tare de

FOISIORIA.

Beisiu 30. iuliu, 1871.

Finis coronat opus.

(Fine.)*

Sbiciundu pecatele, dõce: Sementiele perirei cari totu-de-un'a au ruinatu pre Romani, neintielegerea, cosmopo-litismulu si confessionalismulu fanaticu, sã se nimicãsea cu totulu. Cosmopolitismulu nu ni trebbe, nu e pentru noi, e spre intardãrea nostra; lingusirea nu insusire romanescã, nu convine cu caracterulu unui barbatu liberu si consciu de si-ne, este mai multu caracteristic'a omeniloru debili de angeru, servili si neromani. Ce nu se casciga prin vertute si barba-tia, prin resolutiune si constantia, ci numai prin cersãtu si d'in grafã, este numai trecutoriulu, fãrã esentia si lumina, de-pinde de la bunulu placu alu puterniculu ingamfatu. Cosmo-politismulu este o ciurma lipitiosa, forte periculosa, cu atãtu mai tare, daca ea a cuprinsu sufetele acelor-a cari sunt la conducerea unui poporu, cu distingere inse la crescerea tene-rimei acelu poporu.

Morbulu celu mai mare si mai periculosu, care s'a ver-satu de straini, de antagonistii nostri seculari pre corpulu natiunei romane, si care aici cu distingere se manneza de unii calugãri, este asiã numitulu „confessionalismu.“

Vai si amaru de acelu poporu, certa si perire in sinulu acelei natiuni, careã stã sub sufete incinse de morbulu aces-tu-a. La acelu poporu numai pote fi vorba de libertate, uni-re, inforire si progresu! Departati, deci de tempuriu d'in sinulu Bihorului pre cosmopoliti, lingãi si confessionalisti; marcati-i cu ura si dispretiu si insemnati-i in sfrulu Ephial-tiloru si alu Erostratiloru; cã-ci Bihari'a vrã si trebbe sã fia un'a curata si romana!

Finesce apoi disertatiunea sa cu: Inainte deci pre dru-mu oblu, cu arme legale Romaniloru Bihoreni, in unire si concordia, cu resolutiune si constantia, aparandu drepturile, cari cu sudore si sacrificiu le-amu recascigatu, revindicandu

cele rapite si incatusiate de vitregimea seculorulu! Inainte aparandu cu sange si avere beseric'a, in care au crediutu si pentru care s'au luptatu si au moritu stramosii nostri; un'a suntemu de sange, romani, si unu Ddieu avemu in ceriu si pre pamentu, pre a l t u l u nu reconosemu, si pre acestu-a unulu lu-adoramu in beseric'a nostra strabuna resaritena!

Èra suna music'a si ne veselesce animele cu o piesa mandra romana: „T r e i F l o r i c e l e.“

Acum dũpa programu erã sã urmeze unu dialogu inte-resantu si acomodatulu; nu s'a tãnuu inse, nu sciutu pentru ce, pote pentru neateniunea conducatoriului, sãu si d'in alte motive mai inalte; de scusa pentru acãsta neordine, neci vorba. In loculu acestui dialogu a dechiamatu Virgiliu To-miciu un'a d'in fulminantele lui Brutu-Cãtone-Hori'a.

Sal'a d'in nou se aduce in vibratiunea cea mai mare, cã-ci puterniculu coru vocalu intoneza: „Faseric'a“ un'a d'in-tre poesiele cele mai mandre lirice ale lui Bolintineanu. Aplause cã ploia, iunele Georgiu Sfarlea dechiamã dupa ace'a cu gustu si gesticulatiune inascuta si nimerita, balad'a. „Mo-vil'a lui Burcelu“ de V. Alessandri secerandu aplause multe si buchete frumose.

Sgomotulu se asiedia si unu cantu doiosu si totu-si plinu de putere: „Suspiniulu“ cantatu solo de Mihailu Fer-lieviciu, ne innaltã si cufunda anim'a, se joca cu sentie-mintele nostre, cã viforulu cu nai'a, cã zefirulu cu odorulu floriloru. Tinerulu acestu-a asiã desvolta unu „tonu-afundu“, — basso — puternicu si frumosu, incãtu rara-i este pare-chi'a.

Servesce nu numai spre onorea patriei, ciãsi spre onorea natiunei sale romane, asiã au marturisitu si toti strainii com-petinti, cãti l'au auditu.

Dupa atãta atentiune incordata si materia serioasa a urmatu satir'a: „Jidanulu erou d'in resbelulu franco-teuto-nicu“, compusu si peroratu de Simeouu Fl. Marianu, unulu d'entre tenerii alesi ai Bucovinei. Placere generala, aplause prelungite si ploia de flori a seceratu autorulu.

Pentru inchiaiare a mai cantatu corulu vocalu mer-sulu ostasiloru romani d'in Besarabi'a: „Drumu bunu“, cu strofa insemnata: Aidu cu Dlu santulu, aideti preste Prutu, sã pazimu pamentulu, care l'amu avutu!“

Conducatoriulu inchiaia productiunea prin una multia-mita scurta.

Publiculu se departeza mangaiatu si imbucuratu d'in sala, pãna candu corulu musicalu esecuteza unu mersu na-tiunalu.

Acesteã au fostu supremulu, in ce s'a concentratu productiunea si activitatea societãtii de lectura in anulu acestu-a. Mai multe si mai frumose s'ar potã produce, daca ar' fi o conducere corespundietoria, libera de ori-si-ce scur-fãri, terorisãri si restringeri — si acesteã pote cã inca aru lipsã, daca conducatoriulu n'ar fi pre interessatu de alte cele, ce necessarimente sunt spre impedecarea productiunei si activitãtii tinerimei.

Pre langa tote acesteã junimea n'a suferitu a fi coruptã, s'a nesuitu dupa poteri a dã espressionu sincera despre za-lulu si activitatea sa curata, nobila si natiunala. Nu mai pucina recunoscintia si multumita, se cuvine si civiloru romani de aici, pentru cã au spriginutu cu caldura si insu-fietire, cã totu-de-un'a acãst'a productiune publica; cã au concursu d'in tote anghiturile si prin acãst'a au datu noua putere, au insufiatu curagiulu, insufietire si sperantie tineri-mei nostre intru continuarea neintrerupta, cu resolutiune si constantia a lucrului inceputu, a detorintei sale, si intru indestulirea acceptãrilor, cari le asiedia asta-di natiunea romana in tinerimea sa.

Ser'a apoi s'a arangiatu in padurea orasiului unu balu in favorea acedemiei romane de drepturi; venitulu se pare a fi 120 fl. Numai Romani au participatu.

Nu potu finã acãsta corespundintia fãrã a accentuã ver'a anului acestui-a, pentru cã pote neci candu n'a fostu Bihari'a, adusa in miscare asiã viua si natiunala, sub ven-turile ghiatiuse ale presintelui, cã acum.

Teatru romanu si adunare grandiosa, impunatoria in Orade; deschiderea solemnã a casinei romane si siedintia publica literaria, rara si sgomotosa in Beisiu.

Domne dã si secerisiu manosu!

U n u a d v o c a t u .

*) Vedi Nr. trecutu alu „Federat.“

scoalele noastre nationale, si in respectul acestu-a voui spune parerea mea, ca unde jace reulu, de scol'a nostra nu pote infiori, si me va iert'a si unulu si altulu, daca me voui atinge si de câte o persona.

Sustienerea si infiorirea unei scole at'erna in loculu primu dela zelulu preotiloru nostri, in alu duoilea dela spriginirea inteligintiei romane, in alu treilea dela ingrigirea forului politicu si in urma si dela poporu, ca ore cum inbracisidia acestu institutu necesariu de invetiamentu populariu, adeca scol'a.

Poporulu nostru e dela natura bunu si blandu, si e gafa spre imbracisierea a totu ce e bunu si folositoriu pentru d'insulu, si in specia pentru scola, numai se aiba conducatori buni. Preotii sunt cei d'ant'ai conducatori ai lui si apoi urmeza inteligintii laici cu influintia, cu pricepere si cu stare buna. Acesti doi factori, daca si-voru dá mana si se voru spriginu unulu pre altulu nu numai cu gur'a ei si in fapta, nu numai cu vorbe imbarbatorie ci si cu fapte generose imitatorie, sacrificandu pentru scole nationale daca ei cu ádeveratu zelu nationalu voru cautá tote medilocele, prin cari se adune ajutorie si se radice in totu anulu câte o scola buna in câte o comuna, mergundu insusi in faci'a loculu si convingundu-se despre starea lucrulu, asié potu contribui multu la infiorirea scoleloru romane si fara spriginerea politica, carea este numai ingerintia straina, celu pucinu se potu falf nationalii conducatori, ca scol'a e productu nationalu independentu. — Ore preotii respectivi si inteligintii laici d'in „Turda-superiore“ datu-si-au man'a in susatins'a cauza? lucra ei ore ce-va pentru infiorirea scoleloru nostre? Dorere, ca nu! Neci acei-a nu potu fi escusati, cari se intereseza numai de scol'a lor comunala si de aceea care se afla in stare mai infioritoria, pentru-ca nu e destulu a se interesá numai de scol'a sa propria, ci totu preotulu si totu inteligentulu laicu este obligatu a se interesá de infiorirea totoruru scoleloru acelu-a-si tractu unde vede ca e lips'a mai mare, acolo se sara intru ajutoriu, ca tota comuna romana se aiba o scola buna ca-ci toti suntemu fiii unei natii si trebue se ne dora inim'a caude vedemu pre unii frati ai nostri in starea cea mai debila intelectuala. Si ore ce este caus'a, de nu lucra respectivii in intielesulu indegetatu? Este nepasarea at'atu a unoru preoti, cáta si a unoru inteligenti de a lucrá in interesulu poporulu. Sciu, ca unii preoti se escuza cu aceea, ca venitul lor e forte micu, ca acestu-a numai cu mare necasu si lupta trebue se-lu scota dela poporu, si asié dara nu potu se mai ingreuneze pporulu si cu alte contribuii! Inse escusarea n'are locu, daca nu fi-aru lipsi zelulu nationalu, si in casu daca pre langa totu zelulu nu aru poté reusi cu planulu lor in interesulu scolei, apoi se n sara intru ajutoriu inteligintia laica cu auctoritatea ei ori de ampoiatu, ori de avocatu, ori de proprietariu mare, si se intrebuintieze tote medilocele pentru ajungerea scopulu, — atunci rezultatulu va fi siguru.

Resultatulu acestu-a lu cunosc eu insu-si d'in propri'ama esperintia. Prin intrevenirea mea, spriginindu pre preotulu respectivu, carele era in depopularitatea cea mai mare inaintea poporulu seu, in restempu de doui ani si diumetate s'a facutu nu numai scola, ci si o beserica in cutare comuna, si eu n'am contribuitu mai multu de 5 fl. pentru scola; zelulu si munc'a inse au contribuitu la implinirea celor-a-lalte, numai trebue si calea aflata!

Asié dara tota vin'a o punu pre inteligintia d'in Turda superiore, ca unele scole de acolo cadu in ruine. Invinovatescu in specie pre dlu advocatu Orbonasiu d'in Reginu, carele inzestratu cu talente bune, omu fara copii, inzestratu cu o avere frumosica, ca scolele nationale nu inflorescu, ca dumnealui ca deputatu sinodalu nu lucra nimic'a in interesulu scoleloru. Ei domnule! nu. pentru aceea te-a alesu poporulu de deputatu, ca se te preambli pana la Sibiu si era inderetru, ci ca se lucrí in interesulu beserice, care sta in legatura strinsa cu cultivarea poporulu prin infiorirea de scole bune! In virtegiulu venitulu celui bunu, ce-lu tragi dela poporu, mai aduti a-minte si de sortea trista a poporulu si inzestreza-lu cu scole mai bune. Intr'o luna de vei sacrificá o df, doue, pentru caus'a scolei, nu ti-a scadeá venitul advocatulu!

Asemenea avemu in Reginu unu inteligente cu capacitate si auctoritate mare, dlu A. Trombitasiu; acestu-a inca cátu ar' poté lucrá in caus'a scolei nationale, inse nu-lu vedemu se face vre-unu pasiu ca se de succursulu potintiosu prentimiei! Nu-i pasa neci unu picu de scola, séu de natiunea sa. Numai economi'a i sta in capu, de alte celea vedea santulu! E domniloru! daca sunteti asié de cu nepasare facia cu natiunea-vi, apoi se nu ve mirati, daca natiunea nu pote inainta in cultura si in nimic'a; se nu ve mirati apoi, daca natiunea la tempulu seu nu ve va bagá in sema. Ar' trebui si dlu Trombitasiu se se intereseze mai tare de beserica si de scola, ca-ci dumnealui inca au gustatu vr'o cáti-va ani d'in fondulu „Franciscu Iosefianu“ unu stipendiu bunisioru. Ar' fi ingratitudine d'in partea sa a fi nepasatoriu facia cu beserica sa.

Nu potu lasá neamintitu nici pre domnulu I. G. Maieru, proprietariu, carele inca ar' poté lucrá multu in caus'a scolastica. D-sa si misca tote celea si ar' face mai multu, dara presentia protopopulu Crisanu in Reginu lu-impedeca de a contribui mai multu la infiorirea scolei centrale de acolo, pentru-ca neci-de-cum nu-lu trage anim'a a dá ce-va sub man'a acelu protopopu. Ar' fi tempu, ca acelu protopopu se se departeze odata d'in cerculu de

a cum, ca-ci si beserica si scol'a aru innainta spre infiorire. Nu si: ér' loculu lui se imple prin membrulu suplentu armatoriu in ordine.

Dara asié jacu tote morte. Numai departarea lui totala si definitiva va aduce alta directiune in acestu protopopiatu. Se nu se amagesca dnii d'in Blasiu séu Oradea-Mare, ca daca Blasiulu l'au judecatu pre protopopulu respectivu la inctarea functiunei sale pre unu anu, apoi tote aru fi delaturate ca-ci dupa trecerea acestu anu, cu vehementia mai mare se va incepe viet'a desfrenata si persecutiunea personala, D-sale nu-i pasa de beserica si scola, ci de aceea mai tare, ca unde se face Geschäft-ulu celu mai bunu cu cai; séu candu e assentare, ca se scapamu ficiorii dela catania? atunci si pung'a ni se imple! — De-o-cam-data destulu!

Unu crestinu bunu.

Articlu de lege XVIII. d'in anulu 1871.

despre regularea comunelor.

(S'a sanctionatu in 7 iuniu, 1871. S'a promulgatu in amendou camerele ale dietei in 10. iuniu, 1871.)

(Urmare)*

§. 39.

N'au dreptu de alegere:

- ostasii, cari servescu in fapta in statulu armatei (marinei belice), precum si militanii in statulu activu;
- cei ce sunt in prinsore preventiva pentru vre-o fapta criminala;
- cei ce s'au condamnatu pentru vre-o fapta criminala dela publicarea sentintiei condamnatorie pre cátu tiene pedeps'a;
- cei ce stau sub concursu (crida);
- functiunarii de statu si municipali, daca nu platescu in comuna alta dare, de cátu darea dupa venitulu salarielor lor.

§. 40.

Minoreni si cei de sub curatela, cari posedu in comuna avere nemiscatoria, se representa la alegere prin tutoru, respectiv prin curatoru, ér' femeile, corporatiunile instituite, societatile, firmele asisterea cu avere nemiscatoria in comuna, prin plenipotentiatu.

Altmintea dreptulu de alegere se pote eserce numai prin indreptatitulu si numai in persona.

§. 41.

List'a alegutoriloru, si inca unde sunt cercuri electorale, dupa cercuri electorale, o compune unu comitetu esmisu prin corporatiunea reprezentativa d'in registrele de dare de pre cei mai de aproape duoi ani decursi si d'in alte date.

List'a compusa in ordine alfabetica se espune in cinci zile spre vedere la cas'a comunale si se rectificu prin comitetulu esmisu pre basea observatiuniloru intrate in alte 5 zile urmatorie.

Primari'a publica prin spunero, afsinu, placatu) séu in altu modu usitatu ace'a: ca in care di se pote privi list'a numelor si pana candu se pota dá observatiunile.

§. 42.

Se pote alege de representante comunale: in comunele mice si mari fia-care locutoriu comunale maioreni, care are dreptu de alegere in intielesulu §§-loru 38. si 39. cu exceptiunea acelor-a, cari tienu in arenda beneficiile publice ale comunei séu stau in alta relatiune contractuale cu comun'a;

in cetati (orasie) cu consiliu regulatu totu insulu, carele este indreptatitu la alegere de deputatu dietale, daca totu o-data scie scie scrie si cetf.

§. 43.

Membrii corporatiunii reprezentative, cari vinu sub alegere se alegu totu la trei ani pre 6 ani.

D'entre cei alesi cu ocaziunea prima la espirarea celoru trei ani primi, esse afara totu membrulu alu duoile prin tragere de sorte facuta separatú pentru fia-care cercu electoralu.

Er' pre venitoriu totu la 6 ani voru est suplentii (§. 44.) si acei-a, cari au implenitu degia cei 6 ani prescisi. Tragerea sortii o face presedintele in adunarea generala.

Representantii repasiti se pota realege.

§. 44.

Celu ce si-pierde starea de representante in urm'a deciziunei nulificatorie a comitetulu verificatoriu (§. 53.), mai departe celu ce intr'aceea more, séu si-pierde capacitatea de representante, (§. 39. b. c. d.) séu se alege de primariu comunale si in fine celu ce abdica dela representatiune, loculu acelu-a — daca a intratu in corporatiunea reprezentativa pre basea contributiunei — lu ocupa ca membru suplente celu ce urmeza in ordine ca platitoriu de dare mai mare; daca mandatulu si-l'a capetatu prin alegere, loculu lui lu-ocupa dupa ordine membrulu suplente care a capetatu cu ocaziunea alegerei mai multe voturi.

§. 45.

Celu se s'a alesu de representante in mai multe cercuri electorali; va representá cerculu desemnatu de elu in-

*) Vedi Nrii 82 si 83 ai „Fed.“

§. 46.

Daca se alege unulu, care degia e membru alu corporatiunei reprezentative pre basea contributiunei, si-si pastreza calitatea de membru alesu, in loculu lui pasiesce celu ce urmeza in ordine ca platitoriu de dare mai mare.

§. 47.

Di'u de alegere:

se defige in comune mice si mari prin suprefectu (szolgabiró), in cetati cu consiliu regulatu prin vice-comite.

Terminulu se pote defige numai dupa ce s'a compusu, respective rectificatu (§. 35.) si publicatu list'a celoru ce platescu mai mare dare.

§. 48.

Alegerea se intempla prin cedulice (bilete) de votasare pre langa insemnarea publica a numelui votantiloru.

Daca cedulic'a de votasare contine mai multe nume, de cátu cáti membri este indreptatita a alege comun'a respective cerculu electoralu, numele scrise in urma nu se ien in socotela.

Daca dintre acei-a, cari estu-modu aru fi alesi cu numerulu celu mai micu alu voturiloru, mai multi au capetatu voturi egali, despre aceea, ca care se fia representante: decide sortea trasa prin presedintele alegerei.

§. 49.

Alegerea in massa, ca presedinte electorale:

o conduce in comune mice si mari suprefectulu (szolgabiró); in cetati cu consiliu regulatu vice-comite — in casu de impedecarea acestoru-a, suplentii delegati spre acestu scopu prin jurisdictiune;

er' alegerea dupa cercuri, cáte unu delegatu alu corporatiunei reprezentative ca presedinte electorale.

Alegutorii la inceputulu alegerei desemna langa presedinte 4 barbati de incedere d'entre sine.

Daca nu vreu a se folosi de acestu dreptu, pre barbati de incedere i denumesce presedintele.

§. 50.

Alegerea intr'o comuna, si unde sunt cercuri electorali, intr'unu cercu electoralu nu pote tiene mai multu de una di. In cetati se incepe la 8 ore demaneti-a si se termina la 6 ore ser'a; in comune se incepe si se termina in tempulu desiptu si publicatu conformu prescrizeloru celu pucinu cu 8 zile mai inainte prin suprefectu (szolgabiró).

De la acestu terminu incolo nu se mai potu primi voturi.

Alegerile trebue se se termine in 3 zile pentru tote cercurile comunei singuratece.

§. 51.

Scrutiniulu se face in publicu si se duce unu protocolu despre aeest'a.

Daca se intrerumpe numerarea voturiloru, protocolulu si cedulele de votare se inchidu in urna, care se sigileza prin presedintele de alegere si celu pucinu 2 barbati de incedere.

Resultatulu votarii lu-publica presedintele de alegere numai de cátu in faci'a loculu, si despre procederea sa face raportu detaiatu corporatiunei reprezentative.

Er' list'a reprezentantiloru alesi se publica numai de cátu.

§. 52.

Plansorile relative la actulu de alegere, seu observatiunile facute contra alegibilitatii (capacitateri de a fi alesu) a reprezentantelu alesu: se dau la comitetulu verificatoriu in terminu de 10 zile computatu de la alegere.

§. 53.

Comitetulu verificatoriu constá d'in 2 membri, alesi d'entre reprezentanti inainte de alegere prin corporatiunea reprezentativa, d'in 2 membri numiti d'entre reprezentanti in comunele mice si mari prin suprefectu (szolgabiró), ér' in cetatile cu consiliu regulatu prin vice-comite si d'in totu atati'a suplenti.

Presedinte in comune mice si mari e suprefectulu (szolgabiró), in cetati cu consiliu regulatu vice-comite, respective substitutii lor delegati spre acestu scopu prin jurisdictiune.

Actuariulu si referintele comitetulu e notariulu.

Sedintiele i sunt publice.

§. 54.

Decisiunile comitetulu verificatoriu in terminu de 5 zile dela admanuare se potu appellá la jurisdictiune, care in intrebarile controversate decide cu potere definitiva.

§. 55.

Daca s'a terminatu alegerea in comuna, respective in cercurile electorali pre totu-indenea, suprefectulu, respective vice-comite, fara a privi la procederea in cursu a comitetulu verificatoriu, conchiama corporatiunea reprezentativa noua, ace'a o dechiara ca constituita, si daca urmeza restauratiune generale de oficiali, defige terminulu acelei-a.

§. 56.

Presedintii de alegere si barbati de incedere stau sub scutulu speciale alu legii.

In privința securității personale se voru poté applica normativele, cari se applica la alegerile de deputatu dietale, si delictete comise se pedepesesc dupa prescriesele legi electorale.

(Va urmă.)

Vascon, 17. aug. 1871.

Onorate Domnule Redactoru!

In nrulu 81—549 alu „Federatiunei“ intr'o corespundintia d'in Vascon cu subscripțiunea „unu Bihoreanu“, fiindu-mi atacata person'a, in interesulu adevărului trebuie să răspund, d'in care cauza cu onore te rogn, dle Redactoru, că răspunsului meu să binevoiesci a-i dá locu in foia D-tale, unde fusei atacatu.

Nu-lu potu urmări pre corespundinte pre calea expectoratiunilor, cari i inspira ur'a naționala, pentru-că asié Dumnedieu, precum si fia-care Romanu, care me cunoscce mai de aproape pote sci, că frecările naționale le urescu d'in anima, si că cunoscundu interesulu comunu magiaru-romanu, aceluia numai d'in amorea fratiesca i sperediu unu-viitoriu mai frumosu, pentru aceea dara la corespundintia amintita voiescu a raspunde obiective, si predau lucrulu asié, precum corespunde mai sinceru adevărului.

Petru Popu, preotu gr. resaritetu, fiindu delatiunatu de gidan'a S. I. inaintea jurasorelui M. F. — că a injuratu pre mentiuat'a cu cuvinte netrebnece si a atacatu-o in cas'a sa propria, pentru că intr'o di de domineca a cernutu gran, si candu dins'a pre numitul preutu l'a facutu atentu, că nu are dreptu in casa sa propria a o atacá, acestu-a, petrunsu de furia a datu cu petiorulu cátra respectiv'a gidana, d'in mana carei-a a aruncatu apoi ciurulu si cu cuvinte neomenose a indrumatu-o in patri'a sa.

Dlu P. P. a fostu deci acusat, că a vatematu santien'a casei unei cetatiane pacinice, si person'a acelei-a ilegalmente o a amenintiatu.

In urmarea acestei acuse, jurasorele M. F. a citatu inaintea judecatoriei, pre 29. iuniu, pre calea notariala, atátu pre suplicanta, cátu si pre acusat, inse acusatulu a declarat otaritu inaintea notariului, că nu se va infacisá, că cu elu judecatori'a nu pote dispune, despre ce notariulu respectivu a facutu relatieune jurasorelui.

Dlu preotu in d'f'u susu-numita, venindu la Vascon la tergulu de septemana, dupa-ce am acceptatu inca doue ore preste or'a determinata, ce i s'a fostu pusu spre infacisare, am tramisu la d'insulu pre persecutorulu S. J. cu indrumarea, că aducundu-i aminte despre citarea facuta, să se infacisiedie inaintea judecatoriei, inse la acést'a a facutu de nou declararea că d'insului judele nu-i pote impune, si de are ce-va cu elu să-i tramita aceea in scrisu.

La asié feliu de portare ce caracterisedia modestia clericala, n'am avutu altu de a face, decâtu a-lu indrumá pre persecutore cá pre P. P. numai decâtu se-lu aduca inaintea mea, ce s'a si intemplat, dupa-ce mai inainte Domnulu P. P. a ruptu sinoralu de pre vestmintele persecutorelui; asié-dara vice-vers'a s'a intemplat, nu asié cum stá in corespundintia, că persecutorulu ar' fi ruptu vestmintele de pre preotu.

Escortatulu acusat, atátu in privința acusei in contr'a lui facuta, cátu si in privința, că au aretatu nesupunere facia cu ordinatiunea oficiala, a fostu ascultat prin jurasorele M. F. despre ce s'a luat protocolu, ce elu de buna voia la subscrisu, aceea a afirmare dara, că ar' fi fostu fortiatu la subscriere, folosindu cea mai frumoasa expresiune, e nedrepta — precum nu e drepta nici aceea, că nu ar' fi sciutu cuprinsulu protocolului, fiindu că cuprinsulu aceluia i s'a esplicatu in limb'a romana.

Dupa ascultare, dlu P. P. a fostu opritu d'in partea mea de a mai comite atare violentia, si pentru urgisit'a lui portare, care n'a fostu cea de antáia, dogenindu-lu l'am eliberatu.

Acést'a e species facti, la care nu cá fiulu lui Bende-guz, fára cá sincerulu vigilatoru alu legiloru — si nu in contr'a unui fiu alu lui Traianu, ci in contr'a unui individ, care se opune ordinatiuniloru mai inalte am intreprinsu afacerea mai susu descrita, pre care pentru aceea cá porta salariu, a carui merite si corespundintele destulu de bine le cunoscce, nici cu unu gradu nu-lu cunoscce a fi mai multu decâtu celu mai simplu plugariu. Neindoitu ast'a lu dore pre dnulu „Bihorianu“ (care mai bine s'ar' fi potutu numi Zarandanu) fiindu că intre elu si salariu este una gingasia relatieune, inse mie, cá unui oficiante, ori cátu mi-pare de reu in asié feliu de impregiarari nu totu-de-un'a potu luá in considerare gingasiele relatiuni, cu atátu mai tare nu acolo, unde pre cont'a aceluia-a trebuie se jertfescu autoritatea legiloru.

Pre corespundintele Bihoreanu lu-impunge aceea, cá sum tineru, si mi-ié in dubietate maturitatea.

Cea d'antáiu necontentitu me incercu a o devinge, ce se atinge de a dou'a lu-asigurediu pre corespundinte, cá datulu atestatului meu de maturitate nesmintitu este asié de multu cá si alu lui.

Atát'a pre corespundintia d'in Vascon, acum'a se-mi permitti, Domnule Redactoru, cá pre Domnulu corespundinte „Bihorianu“ se-lu rogu, in numele amerei fratiesci,

sé nu se incerce a luá sub aperare factela dispre-tiute numai pentru aceea, fiindu că acele sunt comise de unu fiu alu lui Traianu, nu atace pre unu oficiante, care si-implinesce missiunea cu acuratetia, numai pentru aceea, că e magiaru, si nu si-bata jocu de unu cetatianu, care asié legalu, cátu si naturalmente e egalu indreptatitu cu elu, precum o face aceea in corespundintia cu expresiunea de Iezig. Că dieu! pote fi aproape tempulu in care, daca poporele eterogene ce se afla intre cele patru fluvie, nu se voru aliá*) in amore, si nu si-voru cunoscce situatiunea, nici palosulu lui Haduru, nici sabi'a lui Traianu, nici toiagulu lui Moisé nu-i va mantui de acelu comunu momentu, ce l'a sapatu ur'a naționala, pre care o natiune straina batandu-si jocu va scrie odata epitafulu „aci odihnescu sinucisii.“

Géza Kosztkam p.

VARIETATI.

*(Inventiuni noue de insielatiune.)
Unu tieranu d'in Karmacs, (com. Zala) primise dilele trecute una epis'ola de la fiulu seu Alessandru, soldatu in regimentulu 6. de artileria, pre care nu-lu vediu de multu, si care i scrie, că jace bolnavu in spitalu, dar' se semte fericitu a fi facutu cunoscintia unui medicu militariu, care i apromise, că pre langa unu onorariu bunu, lu-va eliberá de la militia. Parintele, in estasulu seu de bucuria, că éra-si si-pote vedé pre fiulu seu, si-castigá cu mare greutate banii trebuintiosi in summa de 225 fl. v. a. si caletori numai de cátu la Pest'a. Dupa instructiunea, ce i s'a datu prin epistola, tieranulu stétu la 7 ore demaneti'a la port'a museului. Cu ce-va mai tardiu veni unu barbatu imbracatu bine, in etate de 55—60 ani si apropiandu-se de tieranu, lu intrebá „cá dora accepta dupa fiulu seu? la ce acestu-a, dandu-i raspunsu positivu — strainulu necunoscutu indrumá pre bietulu parinte cá se merge cu calea ferata de cai pána la cas'a orfanala, unde lu-astepta fiulu seu. — Tieranulu facu precum i s'a d'f'u. Inaintea casei orfanale stá unu altu individu necunoscutu, care se recomandá cá medicu si spuse cá fetiorulu e forte bolnavu si pentru aceea nice nu e iertatu se vina afara, asigurá inse pre bietulu omu cá va eliberá pre fetioru de la militia. Tieranulu prinsu in cursa, scosesse banii si i dedú presuntivulu medicu, care-voi a-i impachetá; nu preste multu dedú bietulu parinte pre langa pachetu si una epistola, cu care dise cá-lu-va poté afla in edificulu „Neugebäude.“ Tieranulu se departá cu mare multumita; mai tardiu inse i trecú prin minte cá ar' fi bine se numere banii, desfachu deci pachetulu, inse in locu de bani aflá una cola de papiru; deschise apoi epistol'a si spre marea lui mirare vediu, cá in epistola nu e scrisu nemicu. VEDIENDU-SE ASTU FELIU INSIELATU, SE GRABISE A FACE ARETARE LA CAPITANATULU CETATII.

*(Secriulu santului Ambrosiu.)
Foi'a italiana „Perseverenza“ scrie cá cu ocaziunea sepaturiloru, ce s'au facutu in criptele besericeii vechie a lui santu Ambrosiu, s'ar' fi aflatu trei secrii cu remasitiile Santului Ambrosiu, Protasiu, si Trovasiu. Despre acesta descoperire s'a insciintiatu numai decâtu arci-episcopulu de la Milanu, carele d'impreuna cu mai multi preuti se dusera in fati'a locului. Secriiurile erau pline de apa. Scheletele fure scose, si fára a se scrutá mai de amenuntulu genuinitatea lor se pusera pre una mesa de parada. Preutii, cari erau de fatia, si-au casegatu sticle, si le amplura cu apa d'in seciuri — pote — pentru a face mai scie Ddieu ce minuni; observandu acést'a arci-episcopulu i oprí, si astu-feliu ei fusera siliti a-o torná éra-si in seciuri, spre a dá mediciloru si chemiciloru ocaziune de a face cercetari cu ap'a. — Este de insemnatu cá despre descoperire se insciintia si pap'a.

*(Numerulu ospetiloru de la scaldede d'in Boemia) se urcá — precum cotimu in una foia germana — la unu numeru forte insemnatu, si anume: Scaldele de la Carlsbad, pána in 10. augustu, au fostu cercetate de 15,336 persone; scaldele de la Teplitz le au folositu 9681 de persone, celele de la Marienbad 7204; — asemenea contingentu mare dau si scaldele de la Franzensbad si Iohannisbad, cea d'antáiu fu cercetata de 6804 ér' cea d'in urma de 1211 persone.

*(Impurmutulu romanu.)
Subscrierile pentru imprumutul nou, precum anunciamu in nrulu treculu alu acestui-a diurnalu s'a inchisu; summ'a de 78, milioane de franci e degiá pre deplinu acoperita. Resultatulu favorabile este cu atátu mai imbucuratori, cu cátu casulu de facia este celu d'antáiu, candu guvernulu apellá la tiera, in cestiuni financiare, si tier'a raspunde cu demnitate la

*) Nu voimu sé dubitámu in sinceritatea Dlui Kosztkam si de aceea lu intrebámu si noi cu tota sinceritatea cá sé ni spuna, cá ore care d'intre noi a portatu si porta inca vin'a de acést'a dorita aliantia nu se pote efaptu? si cu tote cá ni conoscemu situatiunea, totu-si, in locu se ne apropiámu, ne departámu totu mai tare unii de altii? — Noi credemu, cá Romanii, chiaru si in acelu supremu si funestu momentu, ce va veni fára indoieia, odata a supra capetelor nostre, voru poté dice, cu consciintia curata si liniscita: „Noi amu strigatu, dar' vocea nostra a fostu desconsiderata; li-amu intinsu man'a de impacatiune, dar' ei ne-au respinsu; si acum? acum la tine apellámu, Domne, sé ajuti dreptáti si sé pedepesce pre cei vinovati!“ — Red.

apelulu guvernului. Subscrierile se impartira in modulu urmatoriu: Diferite subscripțiuni private 15,350,000 franci, Banc'a Romaniei 9,000,000 fr., Jacques Poumay 6,500,000 fr., S. Halfon si filii 5,200,000 fr. N. Germani si filii 3,800,000 fr., T. I. Negroponte 3,500,000 fr., Sechiari Rodocanachi si Deroussi 4,200,000 fr., Calergi si Nicocla 3,050,000 fr., Fratii A. H. Elias 2,200,000 fr., S. Ioanidi 2,200,000 fr. Christo Georgieff 2,100,000 fr. Unu sindicatu alu diferiteloru casse reprezentate prin Banca 5,900,000 fr., Cass'a de depuneri 15,000,000 fr., sum'a 78,000,000. — Majoritatea Dloru subscribenti, precum dovedescu numele, este neromana, cu tote acestea inse banii sunt fára indoieia romanesci.

Sciri electrice.

Berolinu, 19. augustu. „Kreuztg“ afla, cá in afacerea posesoriloru de obligatiuni romane se pote sperá la una cointielegere directa intre imperiulu germanu si guvernulu principelui Carolu.

Viena, 19. augustu, „Tageblatt“ scrie, cá Bismarck s'ar fi exprimat, cá trebuie sé accepté si veda experimentele lui Hohenwart si resultatulu alegeriloru, cá vré ore majoritatea poporatiunei sé fia slava-ultramuntana séu nu.

Versalia, 19. augustu. (Siedintia Adunării nationale) Se presinta raportulu despre proiectulu de lege relativu la recrutare; dupa acestu proiectu servitiulu militariu obligatoriu se statorece de la 20—40 de ani; inlocuirea prin altulu se sterge; soldatiloru in servitiu (sub flamura) li se interdice esercerea dreptulu de votisare, si gard'a nationale se disolve. Cetirea raportului se primescu cu aplause. Generalulu Chanzy cetesce raportulu despre propunerea a 164 deputati, relativa la disolverea neamenata a gardei nationale. Cetirea acestui raportu inca se primescu cu aplause, si se declara de urgente: Verificarea alegeriloru d'in departementulu „Garele Ronci“ produce una dezbate-re viua si, in fine, alegerile se verifica cu 404 contr'a 188 de voturi.

Viena, 21. augustu. Se vorbesce, cá convenirea monarcliloru in Gastein totu-si va avé locu in primele d'fle ale lui septemvre. Resultatulu conferintiloru d'in Gastein ar fi, precum dice unu corespundinte alu „Presei“ cá de acum inainte ambele poteri nu voru face nice unu pasu in vreo cestiune mai insemnata, fára una cointielegere reciproca prealabile.

Parisu, 21. augustu, ser'a. In una brosiura, ce a aparutu aici sub titulu „Prussia in Oriente“, se documenteza, cá Angli'a in tempulu celu mai de aproape este amenintata cu ruina totale, in tocmai precum s'a fostu preparatu acést'a ruina Franciei de cátra Germani'a. Ruinarea Angliei este necessaria pentru realizarea planuriloru lui Bismarck, care inca totu se teme de una aliantia franco-anglesa. Brosiur'a dice, cá Franci'a nice-odata nu va cadé pána candu Angli'a va fi tare, si apoi adauge: Bismarck aliatu cu Russi'a va pune man'a pre Egiptu, Triestu si Antwerpen, pre candu Russi'a va ocupá Indi'a Ostica. Tractatulu respectivu ar' fi degiá subsemnatu.

Praga, 11. augustu. „Pokrok“ dice, cá pána la inceputulu lui septemvre planulu de actiune va fi pre deplinu gat'a, si apoi Hohenwart va face una mica excursiune.

Viena, 22. augustu. Contr'a-visit'a imperatului Austriei la tlarul germanu va avé locu in prim'a septemana a lui septemvre. Loculu de con venire nu este inca fissatu.

Parisu, 21 aug. In Franci'a de sudu cerculeza una multime de petitiuni, cari ceru disolverea adunării nationale.

Viena, 22. augustu. Imperatulu a sositu asta-di demanetia aici si totu asta-di inainte de media-di Hohenwart a avutu audientia la imperatulu. Caletori'a la Gastein este éra-si dubia. „Prese“ constateza conchiamarea la Viena a barbatoriloru de incedere slavii, intre eari sunt si poloni.

Roma, 22. augustu. Membrii cabinetului, cari se afla de facia aici, se ocupa de nou cu cestiunea espropriatiunei mai multoru monasterie si episcopate d'in cetate si provinci'a romana, fára a luá in consideratiune protestele ce vinu d'in afara (Belgia.)

Burs'a de Viena de la 22. augustu, 1871.

5% metall.	61.30	Londra	120.80
Imprum. nat.	70.30	Argintu	120.—
Sorti d'in 1860	102.—	Galbenu	8.78
Act. de banca	766.—	Napoleond'or	9.67
Act. inst. cred.	291.30		

Propriet., edit. si red. respundiet: ALES. ROMANU.